

9

Adverb

9.1 Generelt om adverb

ADVERB er en ordklasse som inneholder mange slags ord. De har ingen enhetlige bøyingsmønstre, som for eksempel nomen eller verb, og de fleste adverba bøyes ikke i det heile tatt. Eksempler på slike ubøyelige adverb er *irti(t)* ('laus'), *halki(t)* ('i to, tvers av / gjennom'), *poikki(t)* ('av, i to, tvers over'), *auki(t)* ('åpent'), *rikki(t)* ('sund, i stykker'), *rohki* ('sikkert; enda til'), *nokko* ('nok'), *äskön* ('nylig, nettopp'), *eilen* ('i går').

Noen av de bøyelige adverba kan vi for eksempel dele inn i følgende grupper:

1. *ulkona* ('ute'), *ulk(k)oo* ('utafra'), *ul(v)os* ('ut'); *kaukana* ('langt borte'), *kauk(k)aa* ('langt bortefra'), *kau(v)as* ('langt bort'); *kotona* ('heime'), *kot-too ~ kotoa* ('heimefra'), *kothiin ~ kotia* ('heim'); *siinä* ('der'), *siitä* ('derfra'), *sinne(t)* ('dit'); *sielä* ('der'), *sieltä* ('derfra'); *tässä* ('her'), *tästä* ('herfra'), *tähän* ('hit'); *täällä* ('her'), *täältä* ('herfra'), *tänne(t)* ('hit');
2. *alhaala* ('nede'), *alhaalta* ('nedafra'), *alhaale* ('ned'); *sisälä* ('inne (i)'), *sisältä* ('innafra'), *sisäle(t)* ('inn i'), *sisähän* ('inn i'); *vihilä* (jf. *käydä vihilä* 'bli via'), *vihile(t)* (jf. *mennä vihile* 'bli via');
3. *päissä* ('[være] berusa, full'), *päihin* ('[bli] berusa, full'); *ko(v)ossa* ('samla'), *kokhoon* ('i hop, sammen'), *pilassa* ('[være] øydelagt'), *pilhaan* ('[bli] øydelagt'); *matkassa* ('[være] med'), *matkasta* ('bort fra, ikke med'), *matkhaan* ('[bli] med'); *yh(ḍ)essä* ('[være] sammen'), *yhtheen* ('[bli] sammen'), *tapa-turmaa* ('ved uhell').

◆ Det er tydelig at orda i gruppe 1 har ulike bøyingsformer, men disse er likevel mangelfulle. Sjøl om de alle er STEDSADVERB, så inneholder de bøyingsformer som ikke er i lokalkasus, for eksempel *ulkona*, *kauk(k)aa*, *kotona*, *kotia*

osv. De inkluderer også bøyingsformer som i moderne kvensk ikke er kasusformer i det heile tatt, for eksempel *ul(v)os*, *kau(v)as*.

♦ Stedsadverba i gruppe 2 ser alle ut til å være i lokalkasus, men de skiller seg fra vanlige kasusbøyde ord ved at grunnorda ikke fins som sjølstendig ord i dagens kvensk. Det fins altså ikke noen ord som **alhaa* ~ **alas*, **sisä* eller **vihki*. På samme måte mangler også mange av stedsadverba i gruppe 1 et grunnord, ettersom det ikke fins ord som *ulko*, **kauka* eller **sie* (det siste fins rett nok som personlig pronomen, men ikke som demonstrativt pronomen).

♦ Adverba i gruppe 3 har rett nok kjente grunnord, *pää* ('hode'), *koko* (heil; ganske; størrelse'), *pila* ('spøk'), *matka* ('tur, reise') og *yksi* ('en'), men vi kan ikke slutte oss til betydninga til disse adverba ut ifra betydninga til grunnorda deres. Vi har her å gjøre med leksikaliserte adverb med særegne betydninger. Betydninga til ordet *tapaturmaa* ('ved uhell') kan muligens forstås med utgangspunkt i grunnordet *tapaturma* ('ulykke'), men partitiv i kvensk uttrykker ikke måten noe gjøres på, og *tapaturmaa* bør derfor også klassifiseres som leksikalisert adverb.

I tillegg til disse gruppene fins det adverb som *hopusti* ('fort'), *visusti* ('nøye, nøyaktig'), *viikottain* ('ukevis'), *sadottain* ('hundrevis'), *vieritysten* ('ved sida av hverandre'), *rinnatusten* ('ved sida av hverandre'), som nok kan forstås ut fra grunnorda sine, men som er avleid med visse AVLEIINGSUFFIKS.

Ei eiga gruppe danner adverb som aldri står aleine, men som krever ei foranstilt utfylling. Det er adverb som *käsin* ('i retning av'), *päin* ('mot'), *saakka* ('inntil; fra av'), *asti* ('inntil; fra av') og *kiini* ('inntil'). Disse adverba tar andre adverb eller nomen i lokalkasus som utfylling, og de skiller seg dermed fra adposisjoner, som tar utfyllinger i genitiv eller partitiv. Eksempler er *ithään käsin* ('austover'), *takaisin päin* ('bakover'), *kottoo saakka* ('heimefra'), *kotia asti* ('inn til heimen'), *kiini Raisinvuonhoon saakka* ('heilt til Reisadalen').

Ovafor har vi delt inn adverb etter formelle egenskaper. Men ikke alle ord uten eller med mangelfull bøyning er adverb. Derfor må vi definere adverb også ut fra hvordan de oppfører seg syntaktisk. Adverb er altså ubøyde ord eller ord med mangelfulle bøyingsmønstre som

♦ typisk opptrer som modifikator (1, 2) eller utfylling (3, 4) til verb, men også som modifikator til substantiv (5), adjektiv (6) eller adverb (7), eller som modifikator til ei heil setning (8), og som

◆ kan ha sin eigen modifikator eller si eiga utfylling, det vil si at de danner en eigen adverbfrase [AdvP] (1, 2, 5, 6, 7).

Eksempler er:

1. Jensi löysi Kiilavaaran pääle [*vasta eilen*].
‘Jens fant fram opp til Kiilavaara først i går.’
2. Matti heilui siljola [*hirmuisesti päissä*].
‘Mats sjangla på gårdsplassen forferdelig berusa.’
3. Kaija oon *kotona*.
‘Kaja er heime.’
4. Pekka meni *ulos*.
‘Peder gikk ut.’
5. Jällissä oon [*paljon turskaa*].
‘Det henger mye torsk på hjellen.’
6. Yrkä oli [*oikhein kaunis*].
‘Brudgommen var riktig vakker.’
7. Kläppi lukkee jo [*kohta hyvin*].
‘Ungen leser allerede ganske bra.’
8. *Onneksi* kaikin pärjäthiin hengen.
‘Heldigvis overlevde alle.’

I eksempla ovafor er det også adverb (*kotona*, *ulos*) som ikke kan få egne modifikatorer, men som likevel sjøl står som modifikator til verb. Som adverb kan vi derfor regne alle ord som ikke er nomen, verb eller adposisjoner, og som står som modifikator til verb, substantiv, adjektiv eller heile setninger.

Man bruker å dele adverb inn i grupper etter hvilken betydning de har. Vi kan skille mellom følgende grupper:

- ◆ STEDSADVERB forteller hvor noen eller noe er eller skjer, hvorfra noe(n) kommer, eller hvor noe(n) beveger seg til.
- ◆ TIDSADVERB forteller når eller hvor ofte noe er eller skjer.
- ◆ MÅTESADVERB forteller på hvilken måte eller hvordan noe skjer.
- ◆ MENGDEADVERB forteller hvor mye eller lite det er av noe eller noen, eller i hvilket omfang noe skjer.
- ◆ GRADSADVERB opptrer som modifikator til adjektiv og adverb, og de forteller i hvilken grad en egenskap gjelder.

◆ LAUSE ADVERB uttrykker talerens holdning til utsagnet i ei setning, for eksempel om utsagnet holdes for sant, eller om det er noe taleren håper på. De kan også knytte setninga til konteksten på annen måte.

De tre første gruppene er adverb som står som modifikator til verb. Den fjerde gruppa, mengdeadverb, står som modifikator til verb eller substantiv. Den femte gruppa, gradsadverb, står som modifikator til adjektiv eller adverb. Den sjette gruppa, lause adverb, står som modifikator til heile setninger.

Vi skal se nærmere på disse gruppene i tur og orden.

9.2 Stedsadverb

STEDSADVERB bruker vi i svar på spørsmål som formes med proadverba *missä* ('hvor'): *mistä* ('hvorfra') : *mihin* ~ *mihinkä* ~ *minne(t)* ('hvor (til/hen)').

Karakteristisk for stedsadverb er at de har lokalkasusbøying. Noen av dem forekommer i alle seks lokalkasusformer, noen bare i tre, enten i indre eller ytre lokalkasus.

9.2.1 Stedsproadverb

STEDSPROADVERB har et demonstrativt pronomen i botn, og en del av proadverba har derfor former som er identiske med lokalkasusformer til demonstrative pronomen. I tabell 9.1 jamfører vi demonstrative pronomen med tilsvarende proadverb.

Tabell 9.1 Jamføring av pronomen og proadverb

		Pronomen			Proadverb		
Indre sted	På sted	tässä ('i den her')	tuossa ('i den der')	siinä ('i den')	tässä ('her')	tuossa ('der borte')	siinä ('der')
	Fra sted	tästä ('fra den her')	tuosta ('fra den der')	siitä ('fra den')	tästä ('herfra')	tuosta ('der bortefra')	siitä ('derfra')
	Til sted	tähän ('til den her')	tuohon ('til den der')	siihen ('til den')	tänne(t) ('hit')	tuone(t) ('bort dit')	sinne(t) ('dit')
Ytre sted	På sted	tällä ('på den her')	tuola ('på den der')	sillä ('på den')	täällä ('her')	tuola ('der borte')	siellä ('der')
	Fra sted	tältä ('fra den her')	tuolta ('fra den der')	siltä ('fra den')	täältä ('herfra')	tuolta ('der bortefra')	sieltä ('derfra')
	Til sted	tälle(t) ('til den her')	tuole(t) ('til den der')	sille(t) ('til den')	tänne(t) ('hit')	tuone(t) ('bort dit')	sinne(t) ('dit')

Til tross for disse formelle likhetene så opptrer pronomen og proadverb på ulikt vis, som illustrert i (1, 2):

1. <i>Missä Pekka makkaa? Tuossa.</i>
'Hvor ligger Peder? Der borte.'	Jamfør: <i>Tässä sängyssä.</i>
'I denne senga.'
2. <i>Kreeta siirtyi tänne.</i>
'Greta flytta hit.'	Jamfør: <i>Kreeta siirtyi tähän kaupunkiin.</i>
'Greta flytta til denne byen.'

Når pro-ordet opptrer aleine, så er det et proadverb, men når det fungerer som modifikator til et substantiv, så er det et pronomen.

Stedsproadverb har også komparativformer (3, 4):

3. *Mene vähän tuokemaksi, se sie näjet paremin.*
'Gå litt lenger bort dit slik at du ser bedre.'
4. *Hiljemin Kaisa siirtyi vielä sikemäksi pohjaisheen.*
'Seinere flytta Kaisa enda lenger nord.'

Tabell 9.2 gir en oversikt over komparativformer av stedsproadverb.

Tabell 9.2 Komparativ av stedsproadverb

Grunnform	Komparativ
sielä : sieltä : sinne(t)	sikempännä : sikemp(p)ää : sikemäksi
täälä : täältä : tänne(t)	täkempännä : täkemp(p)ää : takemäksi
tuola : tuolta : tuone(t)	tuokempanna : tuokemp(p)aa : tuokemaksi

I tillegg har vi sammensatte stedsproadverb med adverbet *päin* ('mot') eller *käsin* ('i retning av') som sisteledd. De uttrykker enten omtrentlig sted eller retning: *tääläpäin* ('her omkring'), *sieläpäin* ('der omkring'), *sieltäpäin* ('derfra et sted'), *tänne(t)päin* ('hitover'), *tuone(t)päin* ('bortover dit'), *sinne(t)päin* ('ditover'), *tänne(t)käsin* ('hitover'), *tuone(t)käsin* ('bortover dit'), *sinne(t)käsin* ('ditover').

I nektende svar på spørsmål om sted bruker vi de nektende proadverbformene *mishään*, *misthään*, *mihinkhään* ~ *minheen* (5–7):

5. *Missä? Ei mishään ~ missäkhään.*
'Hvor? Ingen steder.'
6. *Mistä? Ei misthään ~ mistäkhään.*
'Hvorfra? Ikke fra noen steder.'

7. *Mihin? Mihinkä? Minne(t)? Ei mihinkhään ~ minheen.*
 ‘Hvor til/hen? Ingen steder.’

Legg merke til at disse nektende formene er identiske med tilsvarende kasusformer av nektingspronomen (se avsnitt 7.6.3). Fordelinga mellom nektende stedsproadverb og nektingspronomen er den samme som mellom stedsproadverb og pronomen generelt: Når ordet opptrer som modifikator til substantiv, har vi med pronomen å gjøre, men når det står aleine, så er det et adverb.

Det fins også et spørrende proadverb, *mihinkäsin*, som er satt sammen av *mihin* og adverbet *käsin* (8):

8. *Mie en ymmärä, mihinkäsin mie pitäisin lähteet.*
 ‘Jeg skjønner ikke hvor jeg burde gå hen.’

9.2.2 Relative stedsadverb

RELATIVE STEDSADVERB forteller hvor noe eller noen er i forhold til et gitt sted. Vi bruker dem i svar på spørsmål om (1) hvilken retning noe(n) ligger i, kommer fra eller skal til, og (2) hvor talerens sted er i forhold til et gitt sted. Det er ikke alltid vasstette skott mellom disse to funksjonene, og det hender at ett og samme adverb kan brukes i begge funksjonene.

◆ I den første funksjonen (1) brukes for eksempel følgende adverb: *alhaala* (‘nede, nedafra’) : *alhaalta* (‘nedafra’) : *alhaale(t)* (‘ned’), *ylhäälä* (‘oppe, oppfor’) : *ylhäältä* (‘ovafra’) : *ylhääle(t)* (‘opp’), *e(đ)essä* (‘foran’) : *e(đ)estä* (‘forfra’) : *etheen* (‘framover’), *takana* (‘bakom, bak’) : *takkaa* (‘bakfra’) : *taka(t)* (‘bak’), *vieressä* (‘ved sida av’) : *vierestä* (‘fra ved sida av, fra sida’) : *vierheen* (‘ved sida av, til sida’), *vierelä* (‘ved sida av’) : *viereltä* (‘fra ved sida av, fra sida’) : *vierele(t)* (‘ved sida av, til sida’), *syrjässä* (‘i utkanten av, ved sida av’) : *syrjästä* (‘fra utkanten’) : *syrjhään* (‘til utkanten’), *sisälä* (‘inne (i)’) : *sisältä* (‘innefra’) : *sisäle(t)* (‘inn (i)’), *ulkona* (‘ute’) : *ulkkoo ~ ulkoa* (‘utafra’) : *ulos* (‘ut’), *keskelä* (‘midt i/på’) : *keskeltä* (‘fra midten’) : *keskele(t)* (‘midt i’), *perässä ~ pörässä* (‘etter’) : *perästä ~ pörästä* (‘fra etter’) : *perhään ~ pörhään* (‘til etter’); *vasemalla kä(đ)elä / vaseman kä(đ)en puolela* (‘på venstre side’) : *vasemalta kä(đ)eltä / vaseman kä(đ)en puolelta* (‘fra venstre’), *oikkeela ~ oikealla ~ oiki-alla kä(đ)elä / oikeen ~ oikean ~ oikian kä(đ)en puolela* (‘på høgre sida’) :

oikkeelta ~ oikealta ~ oikialta kä(ä)eltä / oikeen ~ oikean ~ oikian kä(ä)en puolelta ('fra høg're'); *orjas* ('sørover'), *pohjas* ('nordover'), *norttos* ('nordover'), *vestas* ('vestover'), *öystäs* ('austover'); *alaskäsin* ('nedover'), *alle(t)käsin* ('under'), *ylöskäsin* ('oppover'), *ylhääle(t)käsin* ('oppover'), *uloskäsin* ('utover'), *sisäle(t)käsin* ('innover'), *etheenkäsin* ('framover'), *taka(t)käsin* ('bakover'), *perhäänkäsin ~ pörhäänkäsin* ('akterut, tilbake'), *taka(i)sinkäsin* ('bakut, tilbake'), *etheenpäin* ('framover'), *taka(t)päin* ('bakover'), *ylöspäin* ('oppover'), *alaspäin* ('nedover'), *sisäle(t)päin* ('innover'), *ulospäin* ('utover'), *norttospäin* ('nordover'), *öystäspäin* ('austover').

Eksempler på hvordan adverb med retningsfunksjon er brukt (1–3):

1. Saha oli *alhaala* meren rannassa.
'Saga var nedafor på havstranda.'
2. Oli niin lauha, ette lumi katos *alhaalta*, mutta *ylhäälä* sitä vielä oli.
'Det var så mildt at snøen forsvant nedafor, men ovafor lå den fortsatt.'
3. Sie häydyt käänttyyt ensistä *vasemalle kädele*, ja sitte se huonet oon siinä *oikkeela kädelä*.
'Du må først snu til venstre, og så er huset der på høg're side.'

♦ I den andre funksjonen (2) brukes for eksempel følgende adverb: *likelä ~ liki(t)* ('i nærheta av') : *likeltä* ('fra nærheta av') : *likele(t) ~ liki(t)* ('til nærheta av'), *lähelä* ('i nærheta av') : *läheltä* ('i nærheta av') : *lähele(t)* ('til nærheta av'), *kaukana* ('langt borte') : *kauk(k)aa* ('lang bortefra') : *kau(v)as* ('langt bort'); *poissa* ('borte') : *poi(e)s* ('bort'), *poi(e)späin* ('bortover'), *muu(v)ala* ('på et anna sted') : *muu(v)alta* ('fra et anna sted') : *muu(v)ale(t)* ('til et anna sted'), *tois(s)aala* ('på et anna sted') : *tois(s)aalta* ('fra et anna sted') : *tois(s)aale(t)* ('til et anna sted'), *perilä* ('framme') : *perile(t)* ('fram'), *kotona* ('heime') : *kottoo ~ kotoa* ('heimefra') : *kothiin ~ kotia(t)* ('heim'), *kotisalla* ('heime').

Eksempler på hvordan adverb med oppholdsfunksjon er brukt (4, 5):

4. Minun poika assuu *kaukana* Uslussa, mutta nyt se meinaa siirttyyt taas tähän likele.
'Sønner/Gutten min bor langt borte i Oslo, men nå tenker han på å flytte til nærheten av meg/oss.'

5. Ko kauvan oon asunu *muuvala*, pois *kottoo*, se oon soma taas tulla *kothiin*.

‘Når man lenge har bodd et anna sted, heimefra, så er det fint å komme heim igjen.’

9.2.3 Andre stedsadverb

Noen stedsadverb opptrer aldri aleine, men bare som modifikator i en substantivfrase. Til denne gruppa hører for eksempel *lähtö(i)sin*, *koto(i)sin* og *poi(e)s* (‘opprinnelig fra’), som forteller hvor noen kommer fra eller bor. For eksempel:

1. Erkki oon Uslusta *lähtö(i)sin* ~ *koto(i)sin* ~ *poi(e)s*.
‘Erik er fra Oslo.’

Ovafor har vi sett eksempler på sammensatte adverb med adverb *päin* og *käsin* som sisteledd. Disse to retningsadverba opptrer også i himmelretninger (2) og som modifikator til stedssubstantiv (3) og stedsnavn (4). Eksempler:

2. *idästä käsin* (‘austfra’), *ithään käsin* (‘austover’), *läntheen käsin* (‘vestover’), *etelhään käsin* (‘sørover’), *pohja(i)sheen käsin* (‘nordover’)
3. *aaphaan käsin* (‘mot havet’), *väylhään käsin* (‘mot leia’), *ranthaan käsin* (‘mot stranda’), *merheen päin* (‘mot havet’)
4. *Raisista käsin* (‘fra Nordreisa’), *Raishiin käsin* (‘i retning av Nordreisa’), *Niemenaikkuun käsin* (‘i retning av Niemennaiko’), *Vesisaarheen käsin* (‘i retning av Vadsø’), *Raishiin päin* (‘i retning av Nordreisa’)

De usjølstendige adverb *kiini(t)* (‘heilt; enda’) og *asti(t)/saakka* (‘inntil, fram til’) likner på adposisjoner. De danner adverbfraser og krever alltid utfylling i form av stedsadverb (5) eller substantivfrase i lokalkasus (6–9). Det vanlige mønsteret er at *kiini(t)* står først i frasen, etterfulgt av et nomen i elativ (8, 9) eller illativ (7, 8), av og til også i ablativ eller allativ (6), og så følger enten *asti* eller *saakka*:

5. Oletko sie kuoranu minnuu [*kiini* tänne *asti/saakka*]?
‘Har du fulgt etter meg heilt hit?’
6. Se mies kuoras minnuu [*kiini* kotisiljolta/kotisiljole *saakka/asti*].
‘Mannen fulgte etter meg heilt fra/til gårdsplassen heime.’

7. Mie olen seilanu [*kiini* Vuorehaan *saakka/asti*].
'Jeg har seilt heilt til Vardø.'
8. Mie olen pyytäny tämän joen [*kiini* Pitkästäniemestä *asti*] ja tuone [*Seithaan asti*].
'Jeg har fiska i denne elva heilt fra Langnes og bort til Seida.'
9. Martin oon lähtöisin [*kiini* eteläpäästä Norjaa].
'Martin er fra den sørlige delen av Norge.'

Adverba *kiini(t)* og *asti(t)/saakka* kan også utelates fra setningene (5–9) uten at de blir ufullstendige.

Orda *poikki(t)* ('av, i to, tvers over') og *läpi(t)* ('gjennom') brukes også som adposisjoner (se avsnitt 10.1.3 og 10.1.4), men de opptrer også sammen med stedsadverb (11) og nomen i lokalkasus (10, 12):

10. Kyllä sie löydät sen huonheen, ko menet [tuosta sillasta *poikki*].
'Du finner nok det huset om du går over den der brua.'
11. Aja vain [sieltä *läpi*], kyllä sieltä päässee.
'Kjør bare gjennom der, og derifra kommer man nok fram.'
12. Kynntilän näkö loisti [klasista *läpi*].
'Stearinlyset strålte gjennom vinduet.'

9.3 Tidsadverb

TIDSADVERB uttrykker tidspunkt i forhold til et anna tidspunkt (= relativt tidspunkt) (1), de forteller hvor ofte noe skjer, eller hvor lenge noe varer (2), og når en hendelse begynner eller slutter (3). De fungerer aldri som utfyllinger i setninga, men bare som frie adverbial.

1. *Eilen* mie olin Alattiossa, *tääpäinä* mie olen Tromssassa, mutta *huomena* mie lähden Vesisaarheen.
'I går var jeg i Alta, i dag er jeg i Tromsø, men i morgen drar jeg til Vadsø.'
2. *Muutamisti* mie olen surulinen, mutta usheimitten mie olen iloinen.
'Noen ganger er jeg trist, men oftest er jeg glad.'
3. [*Kiini* aamusta *saakka*] ja [*ilthaan asti*] Liisa tyhä lauleli.
'Lisa småsang heilt fra morgnen til kveld.'

9.3.1 Relativt tidspunkt

Følgende adverb uttrykker tidspunkt i forhold til et anna tidspunkt:

tääpäinä ('i dag'), *eilen* ('i går'), *huomena* ('i morgen'), *ylihuomena* ('i overmorgen'), *toissapäivänä* ('i forgårs'), *nyt* ('nå'), *ajoissa ~ aijala* ('i tide'), *varhain* ('tidlig'), *varhemin* ('tidligere'), *hiljain* ('seint'), *hiljemin* ('seinere'), *ennen* ('før'), *ensin* ('først'), *ensistä* ('først'), *jälkhiin ~ jälkheen* ('etterpå'), *jälemin* ('etterpå, seinere'), *viimeksi* ('til slutt, sist'), *e(đ)eltäkäsän ~ e(đ)eltäpäin* ('i forvegen, på forhand'), *nyky(j)ään ~ nykyaikhaan* ('nå til dags'), *viimiaiikhoin* ('i det siste'), *vanhaasseen aikhaan* ('i gamle dager'), *alusta ~ alusti ~ aluksi* ('fra først av'), *lopulta ~ lopuksi ~ loppuin lopuksi* ('til sjuende og sist'), *viime(i)n* ('endelig, til slutt'), *samassa ~ samala ~ samala aik(k)aa* ('samtidig'), *jo* ('allerede'), *vielä* ('enda'), *vasta* ('først, ikke før'), *äskön* ('nylig, nettopp'), *hiljan ~ hiljattain* ('for ei stund sia'), *aik(k)aa* ('for lenge sia'), *taas* ('igjen'), *justhiin* ('akkurat'), *sitte* ('siden, så'), *heti* ('snart, straks'), *paikala* ('umiddelbart, straks'), *varsin* ('straks'), *yhtäaik(k)aa* ('samtidig'), *yhtäkkiä ~ yhtäkkiä* ('plutselig'), *toiste(t)* ('en gang til, på nytt'), *uu(đ)esti* ('på nytt'), *sitte vasta* ('først da').

Her er noen eksempler på hvordan disse adverba er brukt (1–3):

1. *Varhemin* mie asuin Kaivuonossa, Raishiin mie siiryin *hiljan*, mutta *heti* mie taas aion siirtyät takasin Kaivuonhoon.
'Tidligere bodde jeg i Kåfjord, til Nordreisa flytta jeg for ei stund sia, men snart tenker jeg å flytte tilbake til Kåfjord.'
2. Jos net kallaa saava, se oon ostaja *varsin*.
'Viss de får fisk, så fins det straks en kjøper.'
3. *Viimiaiikhoin* oon ollu ihmisillä fiinit piilit, mutta *vanhaassen aikhaan* net olthiin huonot.
'I nyere tid har folk hatt gode biler, men i gamle dager var de dårlige.'

9.3.2 Vedvarende og gjentakende tid

Følgende adverb uttrykker vedvarende tid eller hvor ofte noe skjer:

aina ('enda, fortsatt'), *tasan* ('alltid; fortsatt, enda'), *iänkaikkisesti* ('for evig'), *jatku(u)vasti* ('fortsatt'), *kaikesti* ('alltid'), *(ei) koskhaan* ('aldri'), *ylheensä* ('generelt, i alminnelighet'), *tavalisesti* ('vanligvis'), *myöthäänsä ~ myötään*

(‘stadig (vekk)’), *yhtenhään* (‘stadig’), *ushein ~ usheen ~ ussein* (‘ofte’), *usseesti ~ useasti ~ usiasti* (‘ofte’), *usheemin ~ useammin ~ usiammasti* (‘oftere’), *usheimitten ~ usseimitten* (‘oftest’), *tihheesti ~ tiheästi ~ tihästi* (‘hyppig, støtt’), *monesti* (‘mange ganger, ofte’), *joskus* (‘av og til, iblant’), *muutamesti ~ muutamisti* (‘av og til’), *toisinhaan* (‘av og til’), *välilä ~ välhiin ~ välistä* (‘innimellom, nå og da’), *tuoloin tällöin* (‘i ny og ne’), *toisin ai(j)oin* (‘andre ganger’), *aina koskaki* (‘til enhver tid’), *vähitellen* (‘etter hvert’), *harvo(i)n ~ harvakseen ~ harvotellen ~ harvhaan* (‘sjelden’), *harvemmin* (‘mer sjelden’), *harviimasti* (‘mest sjelden’), *päivälisesti* (‘daglig’), *vuotisesti* (‘årlig’), *kerran* (‘en gang’), *yh(ä)esti* (‘én gang’), *kah(ä)esti* (‘to ganger’), *kolmesti* (‘tre ganger’), *neljesti ~ neljästi* (‘fire ganger’).

Her er noen eksempler på hvordan disse adverba er brukt (1–3):

1. Meile tullee nyt posti *päivälisesti*, mutta varhemmin se tuli *harvotellen*.
‘Nå får vi post daglig, men før kom den sjelden.’
2. Kranni käy meilä *myöthäänsä*, ja *usheimitten* sillä oon kakkoi myötä.
‘Naboen kommer stadig på besøk, og oftest har han/hun kaker med seg.’
3. Ei meilä *kaikesti* ollu kannoi mutta *muutamesti* kyllä.
‘Vi hadde ikke alltid høns, men i hvert fall av og til.’

9.3.3 Start- og sluttidspunkt

Start- og sluttidspunkt uttrykkes på samme måte som starten og slutten på ei reise, det vil si med adverba *kiini(t) – asti/saakka* (‘fra – til’) (se avsnitt 9.2.3). Men til forskjell fra reisestart og -slutt så er her adverbet, eller i hvert fall ett av dem, påkrevd for at frasen skal være fullstendig (1–5):

1. Pekka asui kotona [*kiini* menheeseen vuotheen *asti/saakka*].
‘Peder bodde heime enda til i fjor.’
2. Hän halus assuut kotona [*viimiseen asti/saakka*].
‘Han/Hun ønska å bo heime heilt til det siste.’
3. Hän oon asunu Vesisaarella [*nuoresta saakka/asti*].
‘Han/Hun har bodd i Vadsø fra han/hun var ung.’
4. Sielä saapi tansata [*kiini aamhuun asti/saakka*].
‘Der får man danse heilt til morgenvisten.’

5. Kyllä sielä saapi tansata [aamusta *asti/saakka*], jos niin halluu.
‘Visst får man danse der heilt fra morgenen av, viss man vil.’

Disse adverba kan også danne en frase sammen med påfølgende leddsetning (6, 7):

6. Mie olen pyytäny [siitä *asti/saakka*, ko lapsena aloin].
‘Jeg har fiska heilt sia jeg begynte med det som barn.’
7. Mie kävin Tromssassa joka vuosi [*kiini* siksi, ko mie heitin] [~ siihen *asti*, ko mie heitin].
‘Jeg dro til Tromsø hvert år heilt til jeg slutta.’

9.4 Måtesadverb

Som MÅTESADVERB betegner vi her for det første adverb som eksplisitt uttrykker hvilken måte ei handling skjer på (1, 2). Disse er oftest avleid med suffikset *-sti* (1). For det andre tar vi her med adverb som forteller om hvilken fysisk eller psykisk tilstand noe eller noen er i (3, 4):

1. Sie puhut kainun kieltä *kaunhiisti*.
‘Du snakker nydelig kvensk.’
2. Mikkel lähti kothiin *rukatuksella*.
‘Mikkel dro heim i all hast.’
3. Tallin seinät oon *kaltossa*.
‘Stallveggene er på skrå.’
4. Maija joi viinaa ja tuli heti *päihin*.
‘Maja drakk sprit og blei straks full.’

9.4.1 Adverb på *-sti*

Avleiing på *-sti* er den vanligste måten å lage adverb på. Suffikset er fullt produktivt, og det kan festes til så godt som alle adjektiv og også til visse substantiv. For eksempel:

hyvästi (‘bra’), *paremasti* (‘bedre’), *hopusti* (‘fort’), *kovasti* (‘mye’), *huonosti* (‘dårlig’), *lujasti* (‘mye; fast, sterkt, hardt’), *keskinäisesti* (‘seg imellom’), *pahasti*

(‘ille’), *finisti* (‘fint’), *helposti* (‘enkelt, lett’), *helpomasti* (‘lettere’), *hienosti* (‘fint’), *hithaasti* (‘sakte’), *hithaamasti* (‘saktere’), *kaunhiisti* (‘pent’), *kevveesti* ~ *keveästi* ~ *keviästi* (‘lett’), *kummasti* (‘merkelig, rart’), *kunnolisesti* (‘ordentlig, skikkelig’), *liukkhaasti* (‘sleipt, glatt’), *noppeesti* ~ *nopeasti* ~ *nopiasti* (‘fort’), *onnelisesti* (‘lykkelig’, *rahalisesti* (‘pengemessig’), *rauhalisesti* (‘rolig, stille’), *rumasti* (‘styg’), *selvästi* (‘tydelig’), *sievästi* (‘nett, vakkert’), *siivosti* (‘snilt’), *somasti* (‘artig, trivelig’), *taitavasti* (‘behendig, dyktig’), *tarkasti* (‘nøyaktig’), *vaphaasti* (‘fritt, utvungent; rikelig’), *viekkhaasti* (‘rart, merkelig’), *viishaasti* (‘klokt’), *vissisti* (‘sikkert’), *näpsästi* (‘fort, raskt, hendig’), *puhthaasti* (‘reint’), *päivälisesti* (‘(til) daglig’), *ankarasti* (‘strengt; ivrig’), *ruokottomasti* (‘uskikkelig, uanstendig’), *hurskhaasti* (‘fromt’), *pyhästi* (‘hellig’), *laiskasti* (‘lat, dovent’), *lykylisesti* (‘lykkelig’), *hauskasti* (‘hyggelig, trivelig’), *vi(j)attomasti* (‘uskyldig’), *vihaisesti* (‘sint’).

Her er et par eksempler på hvordan disse adverba er brukt (1, 2):

1. Nyt tulet *hopusti* ja olet *siivosti*!
‘Nå kommer du straks og er snill!’
2. Faarin nimi oli Jakob, mutta met käskimä sen *päivälisesti* Jaakoksi.
‘Faren het Jakob, men til daglig kalte vi han for Jaakko.’

Adverb på *-sti* har også gradbøying. Det danner komparativ- og superlativformer, som framstilt i tabell 9.3.

Tabell 9.3 Gradbøying av adverb på *-sti*

Adjektiv	Positiv form av adverb på <i>-sti</i>	Komparativ form av adverb på <i>-sti</i>	Superlativ form av adverb på <i>-sti</i>
hyvä (‘god’)	hyvästi (- hyvin)	paremin - paremasti	parhaimitten - parhaiten
siivo (‘snill’)	siivosti	siivomin - siivomasti	siivoimitten - siivoiten
kevvee - keveä - keviä (‘lett’)	kevveesti - keveästi - keviästi	kevveemin - keveämmästi - keviämmästi	keveimitten - keveiten
hi(d)as (‘sakte’)	hithaasti	hithaamin - hithaamasti	hithaimitten - hithaiten
onnelinen (‘lykkelig’)	onnelisesti	onnelisemin - onnelisemasti	onnelissiimitten - onnelissiimin

Setningene i (3) og (4) viser hvordan komparativ og superlativ form av adverb på *sti* er brukt:

3. Hänelä oon *paremin* ~ *paremasti* tääpänä ko eilen.
'Han føler seg bedre i dag enn i går.'
4. Matti hihtaa meistä *hithaimitten* ~ *hithaiten*.
'Mats går saktest på ski av oss alle.'

9.4.2 Andre gradsadverb

Det fins andre gradsadverb, som ikke er avleid på *-sti*, men som har samme funksjon. Noen av dem er stivna kasusformer, mest av partitiv og uproduktiv instruktiv (1), men vi finner også gradsadverb som går tilbake på andre kasusformer (2). De kan også ha possessivsuffiks festa til seg. I tillegg fins det gradsadverb som er avleid med et anna suffiks enn *-sti*, men de representerer ikke noen produktiv ordlagingsmåte (3).

1. *hiljaa* ('stille; sakte'), *hätähtää* ('så vidt, med nød og neppe'), *sallaa* ('i smug, i hemmelighet'), *tapaturmaa* ('ved uhell'), *hyvin* ('bra'), *kovin* ('sterkt; svært'), *oikhein* ~ *oikheen* ('riktig, rett'), *väärin* ('galt'), *päinvastoin* ('vert imot'), *varkhain* ('i smug, i hemmelighet'), *näin* ('sånn her'), *nuoin* ~ *nuin* ('sånn der; omtrent'), *niin* ('slik'), (spørrende adverb) *kunka* ~ *kuinka* ('hvordan')
2. *rukatusela* ('i all hast'), *sattumalla* ~ *sattumalta* ('tilfeldig, tilfeldigvis'), *vahingossa* ~ *vahinkossa* ('ved en feiltakelse'), *mielelä* ('gjerne'), *halula* ('gjerne'), *suunile* ('omtrent'), *säntilheen* ('akkurat'), *täsmälheen* ('nettopp, akkurat')
3. *vaiti* ('taust, stille'), *ääneti* ('lydlaust, stille'), *vasiten* ('uttrykkelig, spesielt; med vilje'), *väkisten* ('med makt; nødvendigvis; uunngæelig'), *muuto(i)n* ('ellers'), *samoten* ('på samme måte; i like måte')

Ei spesiell gruppe utgjør adverb på *-(i)sin*, som brukes særlig for å beskrive bevegelsesmåte (4):

4. *hihtosin* ('på ski'), *ajosin* ('kjørende, med kjøretøy'), *lentosin* ('flygende, med fly'), *varkhaisin* ('i smug')
- Eksempla i (5–7) illustrerer bruken av slike adverb:
5. *Kunka teidän trääninki edistyy?*
'Hvordan går det med treninga deres?'
 6. *Maija laittoi rukatusela ruokkaa, ja sillä se väkisten paloi.*
'Maja laga mat i all hast, og den blei da naturlig nok svidd.'

7. Kyllä mie lähen *mielelä lentosin* Uslhuun, *hihtosin* kestää niin kauvon.
 ‘Jeg reiser helst med fly til Oslo, det tar så lang tid på ski.’

9.4.3 Tilstandsadverb

Det fins flere typer TILSTANDSADVERB. De kan beskrive hvilken posisjon noen eller noe er i (gruppe 1), hvilken fysisk eller psykisk tilstand noen eller noe er i (gruppe 2), hvor noen eller noe befinner seg i forhold til noe anna (gruppe 3), og også hvor stor gruppe noe eller noen opptrer i (gruppe 4).

Tilstandsadverb står ofte i lokalkasus, vanligvis i påstedskasus eller frastedskasus. Til noen av adverbene i gruppe (1) kan vi valgfritt feste possessivsuffiks.

Eksempler på tilstandsadverb i gruppe 1:

♦ *paiko(i)la(nsa)* (‘på plass’) : *paiko(i)le(nsa)*, *sijala(nsa)* (‘på plass’) : *sijalta(nsa)* : *sijale(nsa)*, *lappheela(nsa)* (‘på flatsida’) : *lappheele(nsa)*, *kaltossa* (‘på skrå’) : *kaltthoon*, *kallela* (‘på skrå’) : *kallele(t)*, *vinossa* (‘på skeiva’) : *vinhoon*, *viinossa* (‘på skeiva’) : *viinthoon*, *kumossa* (‘opp ned, om kull’) : *kumhoon*, *vinkkelissä* (‘i vinkel’) : *vinkkelhiin*, *pystössä* (‘loddrett, oppreist’) : *pysthөөn*, *suorassa* (‘rett, strak’) : *suorhaan*, *poikittain* (‘på tvers’), *jalkasessa* (‘oppegående’) : *jalkasheen*, *jalo(i)la* (‘på fote’) : *jalo(i)le(t)*, *nelinkontin* (‘på alle fire’), *nurinniskoin* (‘over ende’), *nurin* (‘på vranga’), *nurinpäin*, *oikheinpäin* ~ *oikheinpäin* (‘rett’), *ylöspäin* (‘oppover’), *alaspäin* (‘nedover’).

Setningene i (1–3) er eksempler på hvordan vi bruker disse adverbene:

1. Annilta meni polvi *sijaltansa*, mutta heti Pekan Erkki pani sen taas *sijalensa*.
 ‘Kneet til Anna gikk ut av ledd, men Peder sin Erik dro det straks i ledd igjen.’
2. Ei se seinä ollu paljon *kaltossa*, piian millimeetterin eli pari se oli jääny *kalthoon*.
 ‘Veggen var ikke mye på skrå, kanskje den var havna en millimeter eller to på skrå.’
3. Siinä oli yksi venet *kumossa* alapuolela tien.
 ‘Det lå en båt opp ned på nersida av veggen.’

Eksempler på tilstandsadverb i gruppe 2:

♦ *naimisissa* ('gift') : *naimishiin*, *päissä* ('full, berusa') : *päihin*, *tyrmässä* ~ *tyrmissä* ('bevisstlaus') : *tyrmhään* ~ *tyrmhiin*, *hengissä* ('i live') : *henkhiin*, *palavissa* ('svett'), *kylmetyksissä* ('frossen'), *häpheissä* ('skamfullt, flaut'), *itkheilä* ('på gråten'), *suunilta* ('fra seg'), *kuolihaaksi* ('i hjel'), *umpinensa* ~ *umpinansa* ('lukka, tildekt, ikke åpna'), *ummessa* ('stengt; tett') : *umpheen*, *pilassa* ('øydelaagt') : *pilhaan*, *li(v)ossa* ('i bløyt') : *li(v)osta* : *likhoon*, *rikki(t)* ('sund, i stykker'), *poikki(t)* ('av, i to, tvers over'), *halki(t)* ('i to, tvers igjennom'), *auki(t)* ('åpent'), *kiini(t)* ('steng, låst, lukka'), *läpi(t)* ('gjennom'), *kesken* ('uferdig'), *seka(i)sin* ('om hverandre, hulter til bulter'), *täynä* ('fullt') : *täythöön*.

Eksempler på hvordan vi bruker disse adverba (4–6):

4. Lamphaita lyöthiin ette menthiin *tyrmhiin*, mutta vielä net olthiin hengissä.
'Sauene blei slått bevisstlause, men de var fortsatt i live.'
5. Anni oli niin *häpheissä*, ette oli *palavissa*.
'Anni var så skamfull at hun svetta.'
6. Minula meni fryysi *rikki* ja kaikki ruvat *pilhaan*.
'Fryseren min gikk sund, og all maten blei øydelaagt.'

Eksempler på tilstandsverb i gruppe 3:

♦ *ko(v)ossa* ('sammen, samla') : *kokhoon*, *yh(ä)essä* ('sammen') : *yhtheen*, *karussa* ('på rømmen') : *karkhuun*, *hukassa* ('borte; øydelaagt') : *hukkhaan*, *korjussa* ('[være tatt] vare [på], [være tatt] hand [om]') : *korjusta* : *korjhuun*, *syrjässä* ('i utkanten, avsides') : *syrjhään*, *jäljelä* ('[være/bli] igjen') : *jäljele(t)*, *joukossa* ('[være] blant [noe(n)]') : *joukkhoon*, *laakissa* ('sammen, i lag'), *seurassa* ('[være] med, i') : *seurhaan*, *matkassa* ('[være] med') : *matkhaan*, *myötä* ('[være] med').

Eksempler på hvordan disse adverba brukes (7, 8):

7. Jos sie otat lapset *myötä*, se meilä oon taas koko peret *kovossa*.
'Viss du tar med barna, så får vi samla heile familien.'
8. Pane kaikki tavarat visusti *korjhuun*, ettei net jouđu *hukkhaan*.
'Ta godt vare på alle tingene slik at de ikke blir borte.'

For å uttrykke hvordan to eller flere enheter er relatert i forhold til hverandre bruker vi adverb som er avleid med suffikset *tusten* ~ *tysten*, og noen ganger også med suffikset *kkain* ~ *kkäin*. Eksempler på slike resiproke adverb: *rinnatusten* ('ved sida av hverandre'), *vieritysten* ('ved sida av hverandre'), *likitysten* ('nær hverandre'), *pääletysten* ('oppå hverandre'), *perätysten* ~ *pörätysten* ('etter hverandre'), *käsitysten* ('hand i hand'), *sölitysten* ('i fanget på hverandre'), *vas-takkain* ('mot hverandre, ansikt mot ansikt, front mot front'), *rinnakkain* ('jamsides, side om side'), *peräkkäin* ~ *pöräkkäin* ('etter hverandre'), *peräsukka* ~ *pöräsukka* ('etter hverandre').

For eksempel (9):

9. Pikku-Liisa ja Iso-Liisa tulthiin tänne *pörätysten*, ja niin het sitte menthiin *käsitysten* ranthaan.

'Vesle Lisa og Store Lisa kom hit etter hverandre, og så gikk de hand i hand på stranda.'

♦ Eksempler på tilstandsverb i gruppe 4 er *yksin* ('aleine'), *kah(đ)en* ('på tomannshand, toene'), *kolmen* ('tre stykker i lag, på tremannshand'), *neljen* ~ *neljän* ('fire stykker i lag'), *vii(đ)en* ('fem stykker i lag') osv.; *molemin* ('sammen, begge to'), *kaikin* ('alle sammen'), *erittäin* ('for seg, atskilt'), *harvassa* ('spredt'), *ominpäin* ('på eiga hand').

Eksempler på hvordan disse adverba er brukt (10–13):

10. Lapset olthiin kotona *kolmen*.

'Barna var heime tre stykker i lag.'

11. Heti met lähdimä *kaikin*.

'Snart drar vi alle sammen.'

12. Se oli silloin, ko muori vielä eli ja olima *molemin*.

'Det var den gangen mor fortsatt var i live og det var oss to.'

13. Sen pittää jokhainen maksaat *erittäin*.

'Hver enkelt må betale for seg sjøl.'

Adverbet *keskenänsä* ('seg imellom'), som betegner en resiprok relasjon, skiller seg ut ved at det alltid har festa til seg et possessivsuffiks i samme person som subjektet i setninga (14–16).

14. Met_i olima niin ajatelheet *keskenämmä_i*.
‘Vi hadde tenkt det slik oss imellom.’
15. Tet_i saatta sen päättää *keskenännä_i*.
‘Dere får avgjøre det dere imellom.’
16. Het_i istuthiin kotona *keskenänsä_i*.
‘De satt heime aleine, bare de to.’

9.5 Mengdeadverb

MENGDEADVERB bruker vi i svar på spørsmål om hvor mye det er av noe, eller hvor stort omfang noe har. Det kan være en stoffmengde, ei tidslengde, en egenskap osv.

Mengdeadverb kan danne en kvantorfrase aleine (1, 2), eller de kan danne en kvantorfrase sammen med et substantiv (3, 4). I kvantorfraser av sistnevnte type står substantivet i partitiv, og det kommer etter mengdeadverbet.

1. Mie rakastan sinnuu *paljon/vähän/hirmusti/liik(k)aa/nokko*.
‘Jeg elsker deg mye/litt/veldig / for mye / nok.’
2. Het asuit meilä *vuosittain*.
‘De bodde hos oss i årevis.’
3. Meressä oon [*paljon/vähän/viljasti/hirmusti/nokko* kallaa].
‘Det er mye/lite / rikelig med / veldig mye / nok fisk i havet.’
4. Pekka sai komuunilta [*säkittäin* jauhoo].
‘Peder fikk sekkevis av mel av kommunen.’

9.5.1 Adverb på *-sti* som mengdeuttrykk

I tillegg til å være måtesadverb er adverbsuffikset *-sti* også brukt til å lage adverb som forteller at det er mye av noe, eller at noe har stort omfang. Grunnord i slike adverb er adjektiv som beskriver noe forferdelig eller sterkt (1), eller en annen passende egenskap (2), men det kan også være et banneord (3).

1. *hirmusti* (‘veldig’), *hirmusesti* (‘veldig’), *hirveesti* ~ *hirveästi* ~ *hirviästi* (‘forferdelig’), *kauheesti* ~ *kauheasti* ~ *kauhiasti* (‘fryktelig’), *kamalasti* (‘forferdelig’), *valjusti* (‘mye’), *kovasti* (‘mye, heftig’), *kivasti* (‘mye’), *julmasti* (‘veldig’)

2. *suuresti* ('mye'), *isosti* ('mye'), *viljasti* ('rikelig'), *hyvästi* ('bra mye'), *mah(đ)ottomasti* ('ufattelig/utruglig mye'), *loppumattomasti* ('uendelig mye'), *huomattavasti* ('rikelig')
3. *pirusti* ('djevlesk'), *helvetisti* ('helvetes mye')

Om bruken av disse adverbene se eksempla (1, 3) i avsnitt 9.5 ovafor.

9.5.2 Mye, lite, for mye og passelig mye

Det er flere adverb vi kan plassere på en skala for relative mengder eller relativt omfang, fra *paljon* ('mye') til *vähän* ('lite'), for eksempel: *paljon* ('mye'), *vähän* ('lite'), *vähä(i)sen* ('litt'), *pikku(i)sen* ('litt'), *vaanasti* ('snaut'), (*ei*) *olheen* ~ *olheenkhaan* ('(ikke) noe, (ikke) i det heile tatt'), *nokko* ('nok'), *kylliksi* ('nok'), *liiaksi* ('altfor mye'), *täysin* ('fullstendig, fullt ut'), *kokonhansa* ('heilt') og adverb på *sti*: *passelisti* ('passelig') og *soppeevasti* ~ *sopevasti* ('passelig').

♦ Det vanligste mengdeadverbet med betydninga 'mye' er *paljo(n)*. Det er noe spesielt ved at det også forekommer i den partitivliknende forma *paljoo* ~ *paljoo*, som kan brukes i nektende setninger. Det motsatte av *paljo(n)* er *vähä(n)* ('lite'), som også har ei partitivliknende form, *vähhää*. Begge disse to adverbene har komparativ- og superlativformer, som framstilt i tabell 9.4.

Tabell 9.4 Gradbøying av adverbene *paljo(n)* og *vähä(n)*

Positiv	Komparativ	Superlativ
<i>paljon</i> - <i>paljo</i> (‘mye’)	<i>enämän</i> - <i>enämän</i> - <i>enämpi</i> (‘mer’)	<i>eniten</i> - <i>enniiten</i> - <i>enintä</i> - <i>enniimitten</i> - <i>enimäkseen</i> (‘mest’)
(<i>ei</i>) <i>paljoo</i> - <i>paljoo</i> (‘(ikke) mye’)	(<i>ei</i>) <i>enämp(p)ää</i> , <i>enämältä</i> - <i>enämästi</i> (‘(ikke) mer’)	
<i>vähän</i> - <i>vähä</i> (‘lite’)	<i>vähemän</i> - <i>vähempi</i> (‘mindre’)	<i>vähiten</i> - <i>vähhiiten</i> - <i>vähhiimitten</i> (‘minst’)
(<i>ei</i>) <i>vähhää</i> (<i>khään</i>) (‘(ikke) i det heile tatt’)	(<i>ei</i>) <i>vähemp(p)ää</i> (‘(ikke) mindre’)	

Eksempla i (1–7) illustrerer bruken av de to adverbene:

1. Klassissa oon [*paljon* lapsii].
‘Det er mange barn i klassen.’
2. Ei sielä ole [*enämältä* kallaa].
‘Det er ikke så mye fisk der.’

3. Vuonosta saa [*enniimitten* saittaa].
'Det er mest sei man får i fjorden.'
4. Liisa ostaa [*vähän* vaatteita].
'Lisa kjøper lite klær.'
5. Kreetala oli [*vähemmän* vaatteita].
'Greta har mindre klær.'
6. Priitta rakastaa Mikkoo *paljon*, mutta minnuu hän rakastaa [*vielä emämen*].
'Brita elsker Mikkel mye, men meg elsker hun enda mer.'
7. Etkö sie saattais puhuat [*vähäsen vähemmän*]?
'Kan ikke du snakke litt mindre?'

For å beskrive at noe mangler fullstendig, bruker vi orda (*ei vähhääkhään* eller (*ei olheen ~ ollenkhaan* ('(ikke) noe(n), ingen, (ikke) i det heile tatt') (8, 9). Formelt sett er *vähhääkhään* partitiv av ordet *vähä* ('litt, noe'), men etter som det ikke kongruerer med substantivet i frasen, så regner vi det som adverb (9).

8. Meilä ei ollu [*vähhääkhään/olheen/ollenkhaan* ruokkaa].
'Vi hadde ingen mat.'
9. Mutta met kyllä tiedämä, ettei Pekan muistelukset olheet [*vähhääkhään* joutaaviita puhheita].
'Men vi veit nok at Peders fortellinger ikke var noe unødvendig snakk i det heile tatt.'

Jamfør ellers disse adverbene med mengdepronomena *paljo* og *vähä* i avsnitt 7.6.4.

♦ Andre mengdeadverb er for eksempel *pikku(i)sen* ('(bitte) litt'), *vähä(i)sen* ('(bitte) litt'), *hitu(i)sen* ('ørlite'), *vaanasti* ('snaut'), som alle beskriver liten mengde (10, 11).

10. Anna mulle [*pikkusen* rakkhautta].
'Gi meg bitte litt kjærlighet.'

11. Heikka antoi mulle [*vaanasti rahhaa*].

‘Henry ga meg snaut med penger.’

◆ For å uttrykke relativ mengde bruker vi adverba *nokko* (‘nok’), *kylliksi* (‘nok’), *lii(j)aksi* ~ *liik(k)aa* (‘for mye’) og *passelisti* (‘passelig’), *soppeevasti* ~ *sopevasti* (‘passelig’) (12).

12. Pikku-Matila oon [*nokko/kylliksi/liiaksi/passelisti/sopevasti vaattheita*].

‘Vesle Mats har nok / for mye / passelig med / passelig med klær.’

◆ Sammen med demonstrative pronomener danner adverbet *verran* ~ *verta* adverbfraserne *sen verran* ~ *sen verta*, *tuon verran* ~ *tuon verta*, *tämän verran* ~ *tämän verta* (‘så pass’), som modifieres av den etterfølgende *ette*-setninga (13). En uspesifisert mengde uttrykker vi med adverbfrasen *jonku verran* ~ *jonku verta* (‘noe, en del’) (14).

13. Minula oon [*sen verran ruokkaa*], ette juuri pärjään.

‘Jeg har så pass med mat at jeg akkurat klarer meg.’

14. Oon mulla porroiki [*jonku verran*].

‘Jeg har nok en del rein også.’

Vi kan også bruke substantiv i *verran/verta*-kvantorfraser, for eksempel *venheen verran lauttoi*, som betyr ‘nok planker til å bygge en båt med’.

◆ Adverba *kokohansa* (‘heilt’) og *täysin* (‘fullstendig, fullt ut’) betegner størst mulig mengde eller omfang. De høver derfor dårlig sammen med substantiv i adverbfraser, men de danner sine egne fraser som mengdeadverb (15).

15. Mie olin *kokohansa/täysin* öksyny tunturhiin.

‘Jeg hadde gått meg heilt/fullstendig vill på vidda.’

◆ Adverbparet *kauvo(i)n* ~ *kauan* (‘lenge’) og *(ei) kau(v)aa* (‘(ikke) lenge’) uttrykker tidslengde (16, 17).

16. Mie olin kyllä feeriällä *kauan*, mutten kuitenkhaan [*liian kauan*].

‘Jeg var rett nok lenge på ferie, men likevel ikke for lenge.’

17. Oli meilä kanojaki, mutta ei kyllä [*kauaa aikaa*].

‘Vi hadde nok også høns, men ikke lenge.’

9.5.3 Distributiv mengde

For å uttrykke distributiv mengde bruker vi adverb som er avleid med suffikset *(i)ttain ~ (i)ttäin*. Dette ordlagingsmønsteret er svært produktivt: Vi kan lage slike adverb av hvilket som helst tallord (1), av ord som kan brukes som måleenhet (2), eller av andre substantiv som uttrykker mengde eller omfang (3). Eksempler:

1. *yksittäin* ('enkeltvis, individuelt'), *kaksittäin* ('parvis, to i lag'), *kolmittain* ('tre i lag'), *kymmenittäin* ('titalls'), *sa(đ)o(i)ttain* ('hundrevis, hundretalls'), *tuhansittäin* ('tusenvís, tusentalls'), *miljoonittäin* ('miljonvis, millioner av')
2. *meetterittäin* ('metervis'), *kilomeetterittäin* ('kilometervis'), *miilo(i)ttain* ('milevis'), *tiimo(i)ttain* ('timevis'), *viiko(i)ttain* ('ukevis'), *vuosittain* ('årevis')
3. *jouko(i)ttain* ('gruppevis'), *tokittain* ('flokkevis'), *läjittäin* ('massevis'), *säkittäin* ('sekkevis'), *tynnyrittäin* ('tønnevis'), *ämpärittäin* ('bøttevis')

Her er noen eksempler på hvordan disse adverba er brukt (4–9):

4. Uuen vuoen aattoiltana nuoret kokkoontuvat *kymmenittäin*, muutamesti *saottain* tähän kentäle.
'På nyttårsaften bruker flere titalls ungdommer å samles på denne sletta, noen ganger er det hundrevis av dem.'
5. Mies käveli *tiimoittain* ja *miiloittain* auttiinta tunturii.
'Mannen gikk timevis og milevis på den øyde vidda.'
6. Skruvi-setälä oon [*säkittäin* rahhaa].
'Onkel Skrue har sekkevis med penger.'

Eksakt mengde eller omfang uttrykker vi vanligvis med hjelp av objektsadverbial eller adverbial som har objektsform (7, 8), eller som kvantorfrase (9).

7. Mie asuin Vesisaarella *vuoen*.
'Jeg bodde i Vadsø i ett år.'
8. Met kävelemmä *miilan* joka päivä.
'Vi går éi mil hver dag.'
9. Maija sai kallaa [*tuhanen* killoo].
'Maja fikk tusen kilo med fisk.'

9.6 Gradsadverb

GRADSADVERB forteller i hvilken grad noen eller noe har den egenskapen som er uttrykt gjennom et adjektiv eller et adverb. Vi bruker gradsadverb i svar på spørsmål som begynner med *kunka* ~ *kuinka* (1–3). Gradsadverb danner ikke noen egen frase, men fungerer som premodifikator til adjektiv (4) eller adverb (5, 6).

1. [*Kunka* ahkera] Matti on?
'Hvor flittig er Mats?'
2. [*Kunka* varhain] tet tulitta?
'Hvor tidlig kom dere?'
3. [*Kunka* paljon] turska maksaa?
'Hvor mye koster torsk(en)?'
4. Matti oon [*hirmu* / *lii(j)an* ~ *liika* / *melkhein* ~ *melkheen* / *kovin* / *oikhein* / *niin* ahkera].
'Mats er veldig/altfor/ganske/svært/riktig/så flittig.'
5. Met tulima [*hirmu* / *lii(j)an* ~ *liika* / *melkhein* ~ *melkheen* / *kovin* / *oikhein* / *niin* varhain].
'Vi kom veldig/altfor/ganske/svært/riktig/så tidlig.'
6. Turska maksaa [*hirmu* / *lii(j)an* ~ *liika* / *melkhein* ~ *melkheen* / *kovin* / *oikhein* / *niin* paljon].
'Torsk(en) koster veldig/altfor/ganske/svært/riktig/så mye.'

Det fins ulike typer av gradsadverb.

9.6.1 De adjektiviske adverba som uttrykker grad av egenskap

Den vanligste typen av gradsadverb er adverb som er avleid av adjektiv. Endelsene på disse adverba er identiske med genitivsformer (1, 2), og adverba forteller at den egenskapen de beskriver, forekommer i stor grad.

1. Ruoka oli [*kauheen* ~ *kauhean* ~ *kauhian* / *hirveen* ~ *hirveän* ~ *hirviän* / *kamalan* / *hirmun* / *hirmu(i)sen* hyvä].
'Maten var veldig/forferdelig/fryktelig/uhyre god.'

2. Mie hihtasin eilen [*kauheen ~ kauhean ~ kauhian / hirveen ~ hirveän ~ hirviän / kamalan / hirmun ~ hirmu(i)sen paljon/kau(v)oin*].
‘Jeg gikk veldig/forferdelig/fryktelig / uhyre mye / lenge på ski i går.’

I samme funksjon kan vi også bruke adverb på *-sti* (3).

3. Mie nukuin viimi yönä [*kauheesti ~ kauheasti ~ kauhiasti / hirmu(i)sesti / mah(đ)ottomasti hyvin*].
‘Jeg sov veldig/uhyre/ufattelig godt i natt.’

Orda *hirmu* og *hirmu(i)nen* brukes som gradsadverb også i nominativsform, som for eksempel i *hirmu kovat säät* (‘veldig dårlig vær’), *hirmunen hyvä safti* (‘veldig god saft’).

Som vi ser, så har disse gradsadverba i stor grad de samme adjektiva som grunnord som adverba på *-sti*.

9.6.2 Andre adverb som uttrykker grad av egenskap

Eksempler på adverb som uttrykker relativ grad av egenskap, er (stor grad) *kovin* (‘svært’), *aivan* (‘heilt’), *ihan* (‘heilt’), (mindre grad) *melkhein ~ melkheen* (‘ganske’), *joksiki* (‘ganske, rett så’), *kohta* (‘ganske’), (tilstrekkelig grad) *nokko* (‘nok’), (for stor grad) *lii(j)an ~ liika* (‘altfor’); (andre) *kokonhansa* (‘heilt’), *täysin* (‘fullstendig’), *puolittain* (‘halvveis’), *osittain ~ osaksi* (‘delvis, til dels’), *tuplasti* (‘dobbel’) (1, 2).

1. Kreeta oon [*kovin/oikhein/joksiki/siksiki/nokko/lii(j)an kaunis vaimo*].
‘Greta er ei svært/riktig/ganske/ganske/tilstrekkelig/altfor vakker kone.’
2. Mie kyllä piän ette se ajatus oon [*kokonhansa/täysin hullu*].
‘Jeg synes nok at den tanken er heilt/fullstendig gal.’

Adverba *niin, näin, nuoin ~ nuin ~ noin* (‘så, så pass’) bruker vi for å uttrykke i hvilken grad en egenskap forekommer i forhold til konteksten (3).

3. Mie en tieny, ette sie saatat kainun kieltä [*nuoin ~ nuin ~ noin hyvin*].
‘Jeg visste ikke at du kunne så godt kvensk.’

9.6.3 Nøyaktighetsgrad

Adverb som uttrykker nøyaktighetsgrad, bruker vi for å fortelle om noe som forekommer i en nøyaktig eller unøyaktig mengde eller omfang (1), eller om det har større eller mindre mengde eller omfang jamført med noe anna (2).

1. *justhiin* ~ *justhiinsa* ('nøyaktig'), *joksiki* ('ganske'), *suunile(t)* ('omtrent'), *nuoin* ~ *nuin* ~ *noin* ('cirka, omtrent')
2. *alle(t)* ('under'), *rappeesti* ~ *rapeasti* ~ *rapiasti* ('drøyt'), *yli(t)* ~ *ylitte* ('over'), *kohta* ('nesten'), *liki(t)* ('nært'), *melkhein* ~ *melkheen* ('nesten'), *enintä* ~ *enimitten* ~ *enniimitten* ('for de meste, mest, maksimum'), *vähhiintä* ~ *vähintä* ~ *vähittäin* ('i det minste, minst, minimum'), *kuiten* ~ *kuiten* ('i hvert fall'), *kork(k)einta* ~ *kork(k)einthaan* ('høgest, i beste fall')

Eksempler på hvordan disse adverba er brukt (3, 4):

3. Kallaa tuli [*justhiin/joksiki/suunile(t)/alle(t)/ylki(t)/rappeesti* ~ *rapeasti* ~ *rapiasti/liki(t)/enintä/kuiten/kork(k)einta* viisi sattaa killo].
'Det blei nøyaktig/nærmere/omtrent/under/over/drøyt/nærmere/mest/i hvert fall/i beste fall fem hundre kilo.'
4. Met aijoma olla Raisissa [*justhiin/joksiki/suunile(t)/alle(t)/yli(t)* ~ *ylitte/rappeesti* ~ *rapeasti* ~ *rapiasti/liki(t)/enintä/kuiten/kork(k)einta* viikon].
'Vi har tenkt å være i Nordreisa nøyaktig/nærmere/omtrent/under/over/drøyt/nærmere/maksimum/i hvert fall/i beste fall ei uke.'

Som det går fram ovafor, så bruker vi her til dels de samme adverba som vi bruker for å uttrykke grad av egenskap.

9.7 Lause adverb

LAUSE ADVERB beskriver ikke bestemte setningsledd, men de knytter setninga til konteksten, kommenterer setninga, eller tilføyer den en eller annen nyanse. Lause adverb danner ikke egne fraser og har derfor heller ikke egne modifieratorer. Vi skiller her mellom to grupper av lause adverb, konnektiv og kommentaradverb.

9.7.1 Konnektiv

KONNEKTIV viser til tekst eller tale utafør setninga og knytter setninga til disse (1, 2):

1. Mie olin eilen sairas. *Sillä* mie en päässy tulemhaan sinun tykö.
'Jeg var sjuk i går. Derfor kunne jeg ikke komme til deg.'
2. Mie olin eilen sairas, mutta *kuitenki* mie lähdin koulhuun.
'Jeg var sjuk i går, men jeg dro likevel på skolen.'

Eksempler på konnektiv er:

sen takia ('derfor, på grunn av det'), *sillä* ('derfor'), *silti* ('likevel'), *sentäh(ä)en* ('derfor'), *nä(j)et* ('nemlig'), *sitte(n)* ('siden, så, da'), *kuitenki ~ kuiten* ('likevel'), (*ei*) *kuitenkhaan* ('likevel (ikke)'), *senthään* ('likevel'), *sitte(n)ki* ('likevel'), (*ei*) *sitte(n)khään* ('likevel (ikke)'), *muuto(i)n ~ muutosin* ('ellers'), *taas* ('igjen'), *tois(s)aaltakäsin* ('på den andre sida'), *kuulema(n)* ('visst nok, som det fortelles'), *lopuksi* ('til slutt'), *lisäksi* ('i tillegg')

9.7.2 Kommenteraradverb

KOMMENTARADVERB beskriver hva slags innstilling taleren eller skriveren har til utsagnet i setninga, det vil si om eller i hvilken grad det er noe han/hun håper på, trur på, oppfatter som mulig osv. (1–4):

1. *Ilman* sie tulet minun myötä kothiin.
'Du kommer vel heim med meg.'
2. *Onneksi* sie olet jo tervet.
'Heldigvis er du allerede frisk.'
3. Pekka lähtee kaikisti *mielelä* koulhuun.
'Peder drar bestandig gjerne på skole.'
4. Mie en *vain* ymmärä, mitä sie sillä meinasit.
'Jeg forstår bare ikke hva du meinte med det.'

Her er noen flere eksempler på kommenteraradverb:

arvattavasti ('formodentlig'), *arvatenki* ('antakelig'), *luultavasti* ('trulig'), *sikkaristi* ('sikkert'), *varmasti* ('sikkert'), *varmastikki* ('sikkert'), (*ei*) *varmastikhaan* ('sikkert (ikke)'), *vishiin ~ vissiin ~ vissisti* ('visst'), *vissimästi* ('sikkert'), (*ei*) *vishiinkhään ~ vissiinkhään* ('sikkert (ikke)'), *tottavishiin* ('ja visst'), (*ei*) *tottavishiinkhään* ('for all del ikke'), *tuskin* ('knappt, nesten ikke, snaut'), *toivottavasti* ('forhåpentlig'), *tietenki* ('selvfølgelig'), (*ei*) *tietenkhään* ('selvfølgelig (ikke)'),

piian ('kanskje'), *ilman* ('vel, uten videre'), *erinomhattain* ('særlig'), *olletiki* ('særlig'), *erittäinki* ('særlig'), *eriliikaisesti* ('særlig'), *tosin* ('virkelig, sannelig'), *to(đ)esta* ('virkelig'), *muka* ('liksom'), *makka* ('liksom'), *(ei) su(i)nkhaan* ('slett ikke, på ingen måte'), *onneksi* ('heldigvis'), *mah(đ)olisesti* ('muligens'), *melkhein ~ melkheen* ('nesten; ganske'), *mielelä* ('gjerne'), (*minun, sinun, hänen, me(iđ)än, te(iđ)än, he(iđ)än*) *mielestä* ('etter min, din, hans/hennes, vår, deres (2. pl.), deres (3. pl.) mening'), *oikkeesti ~ oikeasti ~ oikiasti* ('riktig'), *oikkeesthaan ~ oikeasthaan ~ oikiasthaan* ('egentlig'); *kyllä* ('vel, visst; nok'), *nyt* ('nå'), *vain ~ vaan* ('bare'), *oikhein ~ oikheen* ('riktig')